

Georg Mejer Georgius Boetius

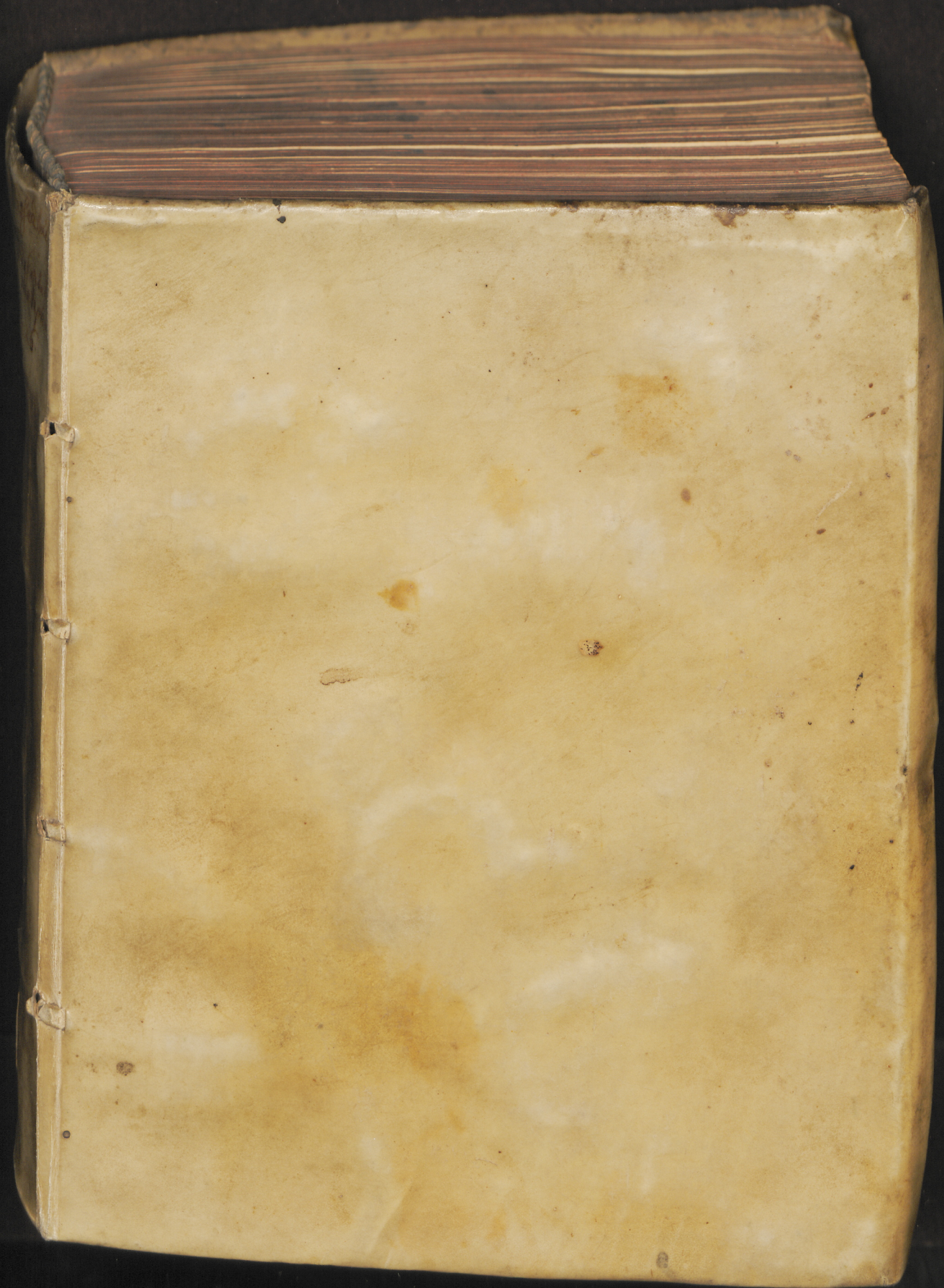
Disputatio XIII. Collegii Metaphysici : De Eodem, Diverso, Et Reliquis modis Unitatem Consequentibus

Rostochii: Myliandrus, 1610

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn72912391X>

Druck Freier Zugang

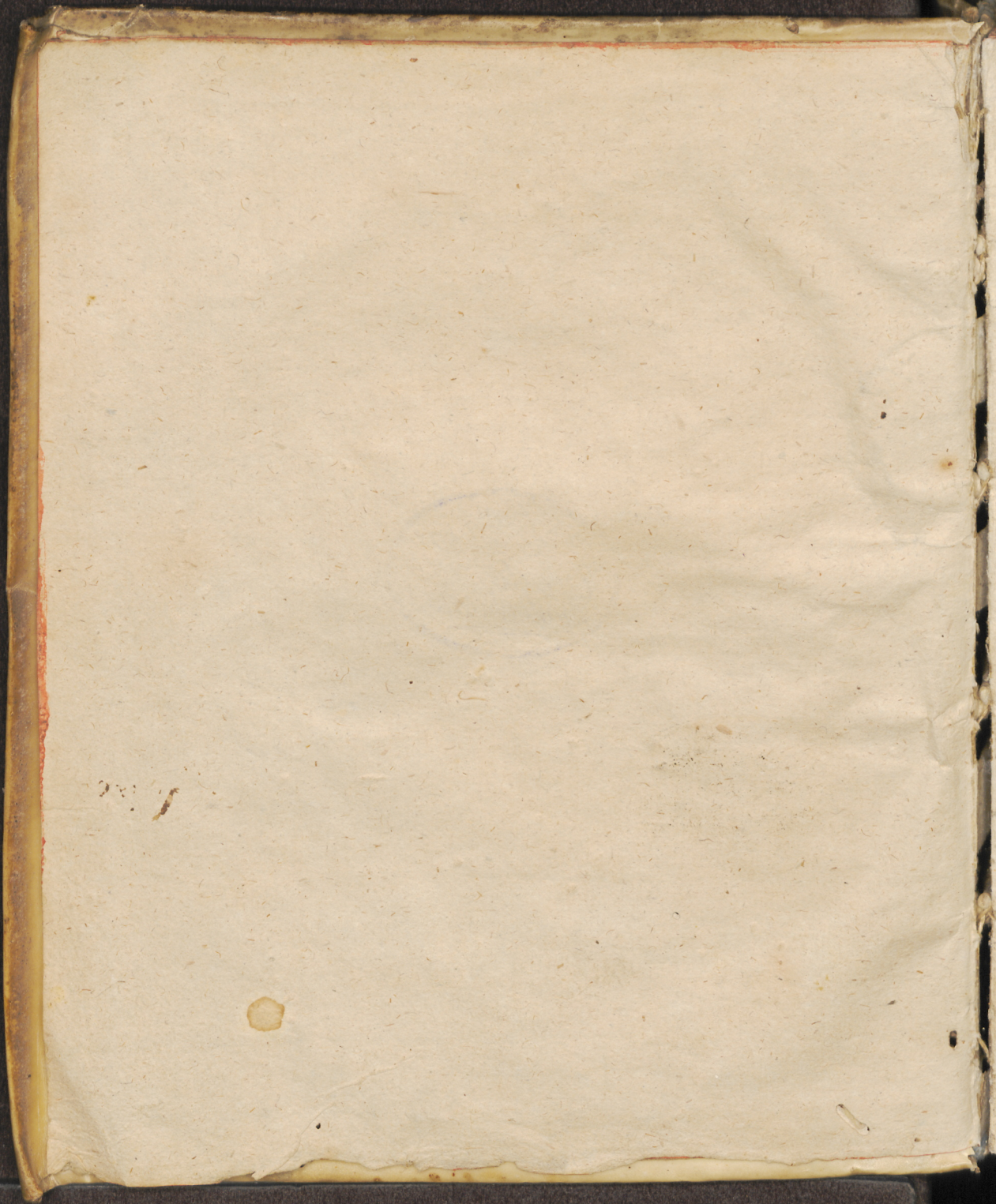
51

R. U. phil. 1609. 10.

12 916

35 1717

DISPUTATIO XIII.
COLLEGII METAPHYSICI
DE
EODEM, DI-
VERSO, ET RELIQUIS
modis Unitatem Consequentibus.

Quam
AUSPICE CHRISTO
In alma Rosarum Academia

PRÆSIDE
M. GEORGIO MEIERO
Duderstädt. Sax.

Defendendam suscipiet
GEORGIUS BOETIUS
Lyomenſis Holſar.

Ad diem 13. Octobr horis pomeridianis.

ROSTOCHII
Ex Typographia Stephani Myliandri
Anno 1713 CX.

DE EODEM, DIVERSO,
ET RELIQUIS MODIS, UNITA-
TEM CONSEQUENTIBUS.

Theorema I.

Idem oppositæ distinctionis est negatio.

DE priori, qui unitatem consequitur, modo, toto videlicet, in precedenti disputatione actum est: sequitur ut & de posterioribus, eodem nimirum, aequali, simili, nonnihil agamus. Eritq; hic ultimus *Metaphysica generalis actus.*

II. Dicitur vero idem vel per accidens, vel per se. De eodem per accidens hic magnoperè non sumus solliciti. Idem per se quatuor dicitur modis. Quadam genere sunt eadem, ut homo & leo: Quadam specie, ut Petrus & Paulus: Quadam numero, ut Julius & Casar, idem individuum respicientes. Quadam proportionem, qua de uno genere secundum prius & posterius participant, ut substantia & accidens.

Theorema II.

Eidem opponitur diversum.

Diversum est, quod est aliud quid, & opposito plane modo, atq; idem, dicitur. Desinit Ramus, lib. 1. Dial. c. 12. diversa, quod solâ ratione dissentiant, qua tamen definitio non paucis laborat absurditatibus. Quadam diversa solâ ratione dissentire concedimus, sed omnia, pernegamus. Nam ut exemplum retineamus

neamus idem, quo ipse usus fuit Ramus: Non formosus erat, sed erat facundus Ulysses: Hic formositas & facundia sunt diversa, sed non solâ ratione differunt. Etenim cum formositas esse possit sine facundia, non video, quomodo nudâ ratione differre queant. Quorum unum esse potest sine altero, ea re ipsa differunt. Præterea differunt formositas & facundia subjectis. Illa enim hæret in corpore: hæc in animo. Quæ autem subjectis differunt, re differunt, non ratione. Tandem etiam definitione essentiali differunt. Quare neutiquam solâ ratione differre possunt. Constituitur vero diversum duplex, pro duplici rerum diversitate, distinctione scilicet & oppositione, distinctum & oppositum.

Theorema III.

Distinctio est diversitas rei sine omni pugna.

Et est triplex: rationalis, modalis & realis. Distinctio rationalis est, quæ formaliter & actualiter non est in rebus, quæ sic distincta denominantur, prout in se existunt: sed duntaxat prout substant conceptibus nostris, & ab illis denominationem quandam accipiunt. Et constituitur à Thoma duplex, pura & eminent. Distinctio pura, aliâ distinctio rationis ratiocinantis dicta, nullû penitus in ipsis rebus habet fundamentum, sed à solo intellectu nostro formatur, atq; sic differt dextrum & sinistrum in columna. Distinctio eminent, aliâ rationis ratiocinata distinctio dicta, fundamentum quidem in rebus habet, sed non in se consideratis: verum virtutum, seu affectuum ratione. Sic in lumine aliâ vis est rarefaciens: aliâ calefaciens: aliâ exiccans. Hic enim licet una eademq; sit qualitas, lux nempe: quia tamen virtutes, seu effectus, rarefactio videlicet, calefactio & exiccatio à luce orti distinguuntur, & ipsa virtus in luce distingui dicitur.

II. Distinctio modalis intermedia quæ usq; inter rationalem & realem

realem, est distinctio rerum per suos positivos modos. Et reperitur in rebus ante operationem intellectus nostri: sed non est tanta, quanta est inter duas res, sive entitates omnino distinctas: sed minor est reali, major tamen rationali distinctione. Nam licet quidem plenariam differentiam, qualis inter rem & rem reperitur, non ponat: distinctionem tamen quandam, extra mentem relinquit, qualem inter Ens & affectiones ejus ponimus. Ens enim & affectiones Entis, non nuda ratione differunt, quia affectiones Entis revera insunt citra mentis nostrae cogitationem, operationemve; neque etiam realiter differunt, quia non differunt ut res & res, seu quod idem est, ut Ens & Ens: ratio in promptu est, quia affectiones non sunt Ens ipsum, sed modi Entis. Ergo relinquitur necessario, quod modaliter differant.

III. Distinctio realis est, quae in ipsa natura rerum immediate extra animum consistit, & inter duas res distinctas, quarum una non est altera, versatur. Et subdividitur in formalem, & realem specialiter sic dictam. Formalis distinctio est earum rerum, quae invicem sibi sunt subordinata, quae distinctione homo ab animali distingui dicitur. Distinctio realis specialiter sic dicta est rerum earum, quarum una ab altera separari potest. Hoc modo aqua & frigus distingui dicuntur, quia frigus ab aqua separari potest. Atque hac distinctio datur triplex: Alia enim sunt genere diversa, ad quorum classem referuntur primò individua diversarum specierum, ut Alexander & Bucephalus: Deinde species diversorum generum, ut virtus & numerus: tertio ipsa summa genera, ut quantitas & qualitas. Alia specie sunt diversa, quae ex uno genere orta per specificam differentiam sejunguntur, ut homo & leo. Quaedam numero sunt diversa, ut Petrus & Paulus, individua unius speciei.

Theorema IV.

Oppositio est diversitas rerum cum pugna.

A 3

I. Alte-

I. Alterum diversitatis consequens est oppositio, qua ad minimum inter duo consistit. Idem enim sibiipso non opponitur. Et constituitur quadruplex: contradictoria, contraria, privativa & relativa.

II. Contradictoria oppositio, sive contradictio est oppositio prima Entis & non Entis, ac formatur ab intellectu nostro, omnium primo concipiente Ens & non Ens. Distinguit vero semper verum à falso. Hinc natum axioma: Contradictoria simul vera esse non possunt, aut falsa: sed unum eorum necessarid verum, alterum falsum. Non vero in omnibus determinate verum à falso distinguunt. In rebus quidem de praeterito & praesenti oportet necessario contradictoriorum unum verum, alterum falsum esse: In ijs vero qua sunt de futuro non item: quia futura plerumq; contingentia existunt, de quibus affirmari certi haud quicquam potest. E. g. cum dico: cras erit bellum navale: cras non erit bellum navale. Harum propositionum determinate vera nulla est, neq; falsa: una tamen earum necessario vera, altera falsa, qua autem ea sit, ignotum.

III. Est vero contradictio omnium oppositionum prima & maxima, quia maximam habet repugnantiam & distantiam terminorum: termini enim, qui contradictorie opponuntur, nec in veritate, nec falsitate inter se conveniunt. Deinde causa est & veluti mensura reliquarum oppositionum omnium. Quaecunq; enim opponuntur, ideo opponuntur, quia simul in uno Ente existere non possunt. E. g. pater & filius opponuntur: lux & tenebra: dulce & amarum, quia in uno Ente, respectu eodem existere non possunt. Qui enim filius est, pater non est; nec lux tenebrae nec dulce amarum. Porro contradictio omnium oppositionum est simplicissima, quia nullam aliam ante supponit, neq; in se includit. In omni autem genere, ut loquitur Philosophus, aliquid est primum & simplicissimum. Tandem omnis simpliciter medij est expers, reliqua vero oppositionis species medium aliquid

liquod admittunt. E. g. inter cæcitatē & visionem datur me-
dium, non visio: lapis enim neq; cæcus est, neq; videns. Similiter
inter tenebras & clarā lucem datur medium, crepusculum.

IV. Contraria, siue contrariè opposita sunt, quorum unum u-
ni è regione perpetuò adversatur & opponitur. Sic virtus & vi-
tium, bonum & malum contraria sunt, quia perpetuò sibi invi-
cem adversantur & repugnant. Oportet autem contraria
semper idem habere genus. Sic virtus & vitium contraria
sunt, quia idem habent genus, habitum scilicet. Præterea con-
traria se mutuò ex eodem subjecto pellunt. Sic vitium pel-
lit virtutem, & virtus vitium, ideoq; contraria mutuò sese cor-
rumpunt & destruunt. Contraria deniq; contrarias partici-
pant definitiones, quia contrariorum contraria est ratio.
Sic virtus definitur habitus, cum recta ratione, ejus quod bonum
est, electivus. E contra, vitium definitur habitus ejus, quod ma-
lum est, contra rationem electivus.

V. Semper vero contrarietas duorum est, quorum unum ra-
tionem habet unius oppositorum: alterum alterius. Quod vero
in Ethicis primò virtus extremis, & postmodum extrema inter se
opponantur, illud non facit contraria plura inter se opponi, si-
quidem duo extrema habent rationem unius oppositorum, respec-
tu virtutis: Virtus enim bonum est, extrema malum. Li-
cet ergo virtus una duobus extremis opponatur: semper tamen
bonum malo opponitur. Aliā autem oppositione extremum ex-
tremo opponitur, sub ratione scilicet defectus & excessus.

VI. Privativè opposita sunt, quorum unum negatur in eo
subjecto, in quo alterum suā naturā fuit. Sic visui cæcitas priva-
tivè opponitur, quia & visus & cæcitas idem habet subjectum,
quod est oculus. Est itaq; oppositio privativa nihil aliud, quā pu-
gnantia inter habitum & privationem. Habitus dicitur ipsa evēq-
yca, siue functio: privatio vero functionis cessatio, siue absentia.

VII. Requiritur vero ad privationem duo: 1. subjectum
habi-

habile & idoneum. Nam lapis non rectè dicitur cæcus, quia non est idoneus ad suscipiendum visum. 2. tempus justum, & à natura determinatum. Catulus siquidem non dicitur cæcus ante diem nonum, quia nondam ad est tempus justum visionis.

II X. Est vero privatio, vel privans; vel negans. Privans in subjecto $\chi\epsilon\sigma\upsilon$ sive habitudinem ad recuperandum habitum relinquit: Negans vero omnem habitudinem & dispositionem ad recuperandum habitum tollit. Sic morbus privatio est sanitatis: relinquitur enim in homine agrote habitudo ad recuperandam sanitatem. Mors vero negatio est vitæ, quia per mortem omnis tollitur dispositio subjecti ad vitam, per naturam scilicet, non vero per gratiam, quia in die novissimo mortuos resuscitabit Dominus. Hinc rectè dicimus: A privatione ad habitum datur regressus: à negatione non item. Alij distinguunt inter privationem totalem & partialem. Totalem quam vocant, nos vocamus, negantem; partialem, privantem. Quando ergo dicunt, à privatione ad habitum non dari regressum, illud de totali, non partiali intellectum volunt.

II X. Relativè opposita sunt, quæ se mutuò ponunt & tollunt, ita ut unum sine altero neq; esse, neq; cognosci possit. Unde etiam hæc oppositio omnium est infirmissima, imò à pluribus à numero specierum oppositionis penitus removetur, cum relatum correlato non propriè opponatur, sed potius idem ponat, ac tollat. Nam ex accidenti saltem contrarietas relatis inest. Sic pater & filius contraria non sunt, neq; Dominus & servus: Ratione vero enunciationis dicuntur contraria, ut cum dico: Pater est. Ergo filius non est. Hæc de eodem & diverso: sequitur æquale & inæquale.

Theorema V.

Æqualia sunt, quorum quantitas est una.
Æquale ijs tribuitur Entibus, quæ conveniunt quantitate, vel

vel continuâ; vel discretâ. Qua continuâ, propriè dicuntur æqualia, sic lignum ligno est æquale: Qua discretâ, paria vocantur, sic exercitus exercitui par dicitur, quoad numerum. Quandoq; vero parium vox ad convenientiam graduum extendi solet. Sic Platonem dicimus parem Socrati, quoad eruditionem.

Theorema VI.

Aequalibus opponuntur inæqualia.

Sunt vero inæqualia, quorum quantitas est diversa. Et discrepant quantitate tam continuâ, quam discretâ. Sic lineam sex digitorum dicimus inæquale lineæ quatuor digitorum: Acervum minorem dicimus imparem majori. Tantum de æquali & inæquali; sequitur simile & dissimile.

Theorema VII.

Similia dicuntur. quorum qualitas est eadem.

Intelligimus vero sub qualitatis identitate omnem convenientiam & analogiam, qua inter res intercedit. Sic dicimus similia esse mentem & oculum: ut enim oculus, objecto presenti videt: sic mens presenti phantasmate intelligit. Dicuntur autem similia. 1. quæ idem passa sunt: ut qui ex agritudine & calore eundem colorem contraxerunt. 2. quæ pluribus inter se convenient, quàm discrepant. Sic duo fratres gemelli dicuntur similes, quia lineamentis externis conveniunt. 3. quæ eadè prædita sunt qualitate. Sic aqua calida dicitur similis alteri rei itidem calida. 4. quæ eadem prædita sunt præstantiâ. Sic duo generosa vina, quæ eandem habent colorem, saporem & odorem, similia dicuntur.

B

Theor e-

Theorema IIX.

Similibus opponuntur dissimilia.

Dissimilia sunt, quorum qualitas non est eadem, ac plerumque secundum magis & minus, seu intensiorem & remissionem comparari solent, quae quidem ejusdem sunt speciei. Nam non recte dico: lapis est magis rudis, quam homo: quia non sunt ejusdem speciei. Prater hosce modos unius, alij adhuc unitatem consequuntur, finitum videlicet & simul.

Theorema IX.

Finitum est quod unitate transcendentali est determinatum.

Finitum propterea sequitur unitatem, quia omne terminatum est. Nequit autem terminari, nisi unitate: Unde etiam omnis multitudo quae finita est, unitate terminatur. Non vero unitas numeralis fundamentum esse poterit hujus finitatis, eo quod plurima Entia finita ab unitate numerali discedant. Sic numerus centenarius est finitus, & tamen ab unitate numerali determinari non potest.

Theorema X.

Finito opponitur infinitum.

- I. Infinitum dicitur id, cujus virtus & perfectio nullis includi potest terminis. Atq. hac ratione solus Deus dicitur infinitus. Generalius infiniti vox si accipiatur, dicitur omne id infinitum, quod ab unitate transcendentali non terminatur, sicq. accedit ad non Ens, quia id, quod non est unum, etiam non est Ens.*
- II. Communissima infiniti divisio est, in id, quod actu est infinitum: & quod potentia. Actu infinitum in natura rerum non datur, quia ipsa est finita: sed potentia, cujus tamen infiniti facultas ejus conditionis est, quod in actum perfectum transmutari*
mini-

minimè possit: actum enim semper cum potentia habet conjun-
ctum.

Varijs autem modis infinitum in hac significatione iterum
sumitur. Nam 1. infinitum dicitur, quod pertransiri nequit, siue
terminari, cum quantum non sit, & ob id divisionem nullam ad-
mittat: ut sunt punctum & unitas, qua infinita negativè dicun-
tur, quandoquidem quantia non sunt, aut dividua. 2. Quod
pertransiri potest, sed sine fine, id est, cujus magnitudo in infini-
tum est extensa. Sic Mathematicus postulat lineam infinitam,
h. e. indeterminata magnitudinis, ac eiusq. extensam, ut insti-
tuto ipsius sufficiat. 3. Quod pertransiri quidem potest, sed ta-
men cum maxima difficultate, quemadmodum est via ab orien-
te in occidentem. 4. Quod pertransiri non potest, propter impe-
dimentum: siue quod sine quidem non destituitur, sed ad quem
pervenire nemo possit, quemadmodum est profundum maris, &
centrum terra: finitus enim est utriusq. terminus, sed quem vix
quisquam consequatur. 5. Cujus sectio & adjectio, h. e. divisio
& compositio absq. fine perpetuatur, quemadmodum in quanti-
tate continua & discreta accidit. In illa enim minimum dari
non potest, semper enim quicquam remanet, quod dividi insuper
queat, quia nullum magnum, & divisibile potest resolvi in
non magnum, & indivisibile: In hac vero non datur maxi-
mum: maximus enim numerus, datâ unitate, semper fit major.

Theorema XII.

Simul alia dicuntur tempore, alia naturâ.

Simul tempore dicuntur, quæ eodem tempore vel generantur,
vel existunt. Sic agens & actio tempore simul sunt, quid propter
actionem agens dicitur. Hoc loco non attenditur, quod agens prius
sit actione ipsâ: re ipsâ enim simul sunt. Simul na-
turâ

zurâ dicuntur, quæ nomen & essentiã ex sese mutuò partici-
pant. Sic naturâ simul relatâ esse dicuntur.

Theorema XII.

Simul opponitur prius & posterius.

Dicitur autem unum altero prius, vel essentiâ; vel cog-
nitione; vel quantitate. Priora essentiâ sunt. 1. quæ possunt esse si-
ne alijs: alia vero non sine ipsis. Sic prima mentis operatio
prior est secundâ, quia illa potest esse sine hac: non vero contrâ,
hac sine illa: secunda enim semper primam præsupponit. 2. po-
tentia prior dicitur actu, ratione scilicet generationis. 3. actus
prior potentiâ, ratione perfectionis. Cognitione prius 1. dicitur
id, quod respectu nostra cognitionis prius est: sic singularia
priora dicuntur universalibus. 2. partes definitionis priores di-
cuntur definito. 3. passio subjecti prioris, prior passione subjecti
posterioris. Quantitate deniq; priora dicuntur. 1. ea quæ sunt
in ordine ad totum. 2. quæ tempore alia præcedunt. 3. quæ prius
ad motum concurrunt: Sic prius dicitur illud, quod morventi
primo vicinius est. Atq; tot sunt modi prioris: quot etiam poste-
rioris intelligat.

COROLLARIA.

I.

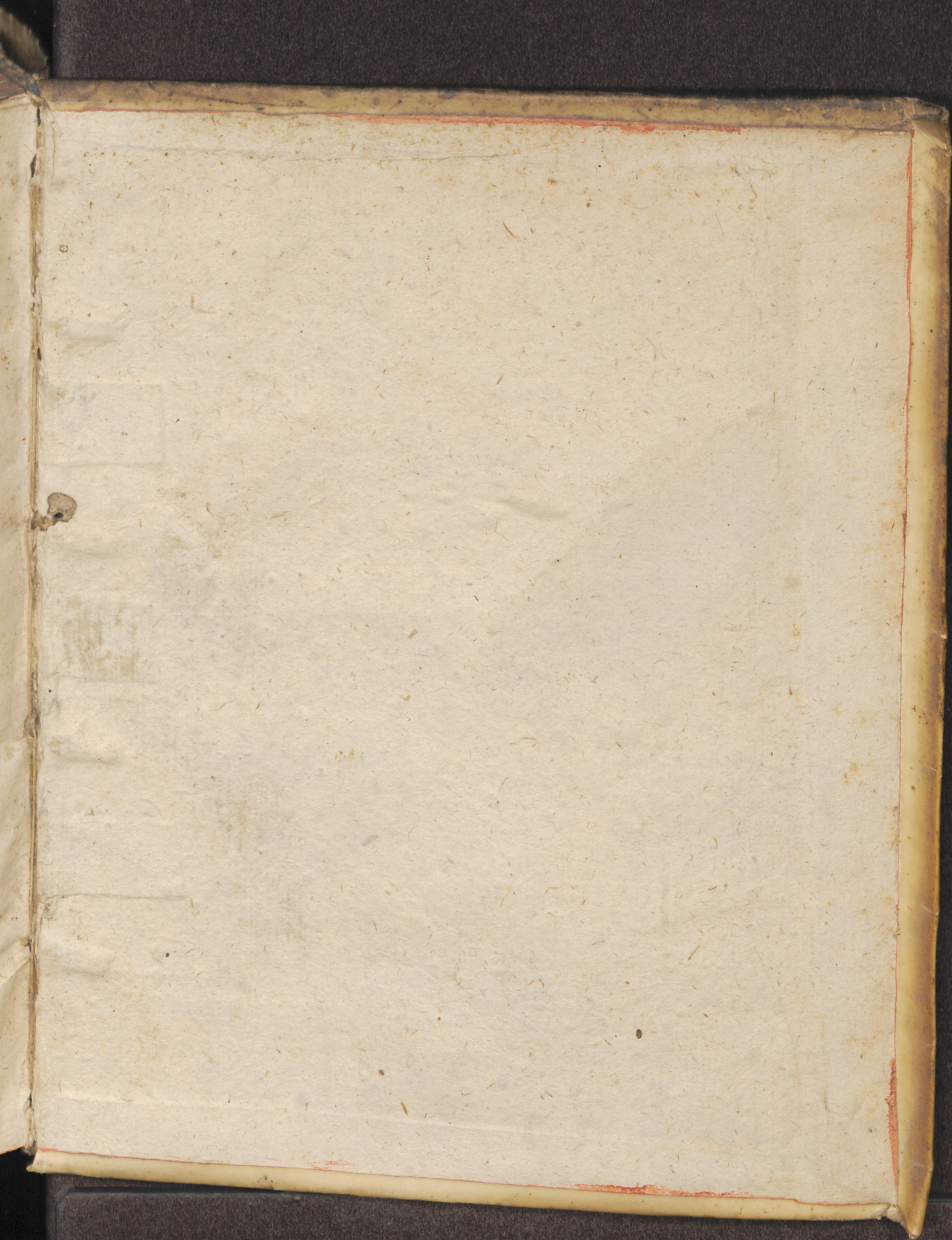
An præter distinctionem rei & rationis, alia aliqua
concedenda sit? A.

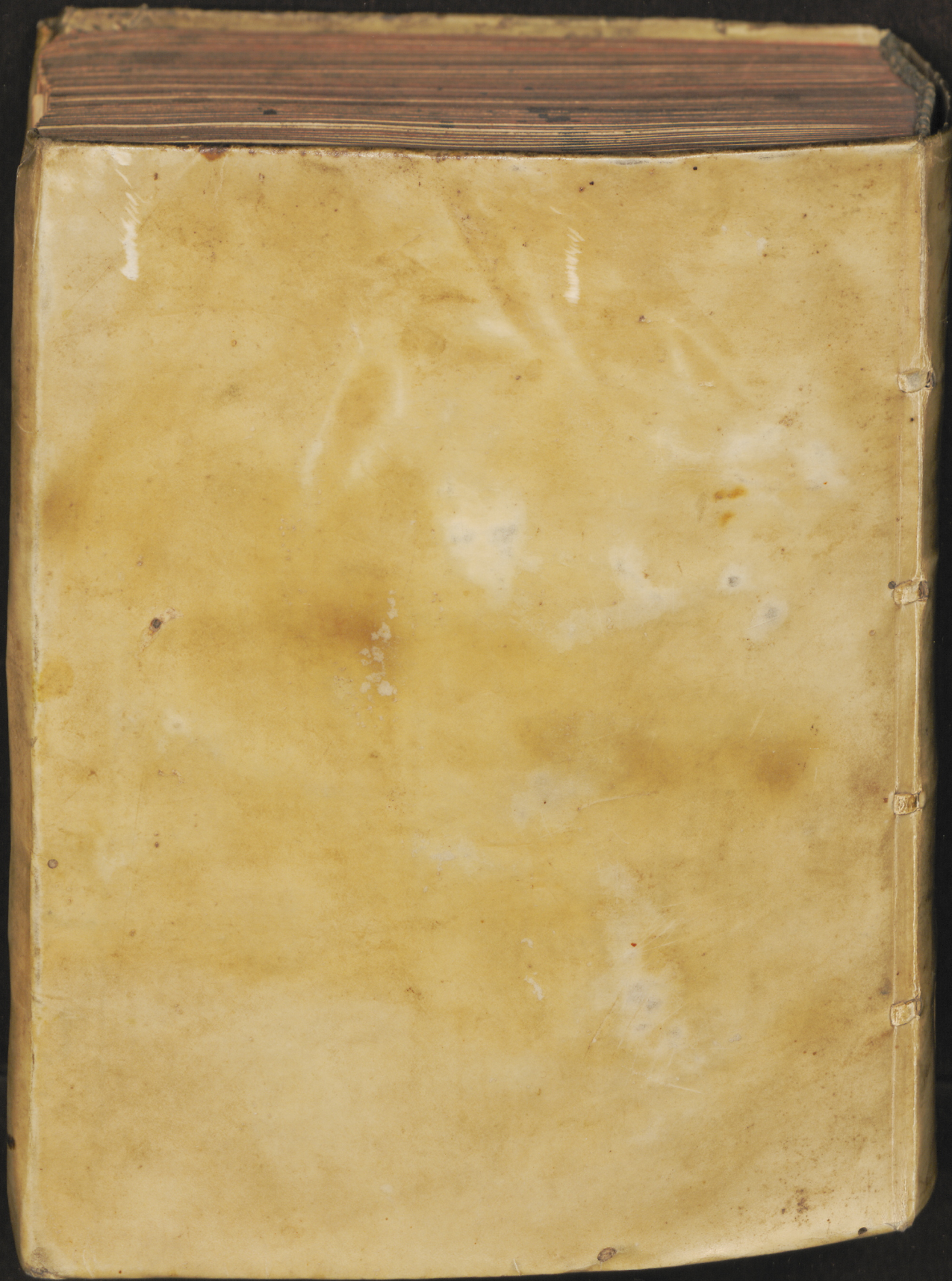
II.

An idem Ens à seipso possit realiter differre, ut vult
Timplerus lib 3. Met. c.6. q.5.? N.

III.

An contradictio tantùm sit in integris propositioni-
bus? N.

306. sect. 20. in hac verba erumpens: Omne quod est, a primo principio, aut à primo principio. Unalia dependent igitur. Ergo suâ naturâ omnia corruptibilia. Est itaq; spiritus corruptibilis & corruptibilis natura: nunquam vero corrumpitur; nunquam immortalitate Deo ipsum donavit.

Theorema II.

Spiritus est vel Angelus, rationalis.

Legitimam hanc esse spiritus divisionem concedere licet. Nam 1. Angelus tantum, & animalia sunt. 2. immortalitate fruuntur. 3. per se existunt. Ergo etiam tantum spiritus existunt.

Theorema III.

Angelus est spiritus, qui per se in corpore, sed semper extra corpus existit.

I. Dicimus Angelum per se nunquam in corpore per accidens tamen id fieri posse, concedimus. quando corpora assumere, ut appareant hominibus. Et testatur Scaliger, Angelos ipsos sibi corpore esse. 359. sect. 13. Verum quia hujuscemodi corpora non sunt, & natura eorum non est, corporibus reformare, merito per se ab omni corporis unionem.

II. Sunt vero Angeli in duplici differentia: quidam mali. Malitiam intelligimus, sed moralem. Diabolus enim ratione essentia, ac Angelus bonus. Quia 1. est Ens. 2. bonum: quia bonum cum Ente convertitur. Quicquid autem à Deo creatum est, bonum est.

A 3

the scale towards document